

Цуг орн-нутгудын пролетармуд, негдцхэтн!

ХАЛЬМГ ҮНН

1920 жил

ажаж, харсми

КПСС-ин Хальмг таңһчин комитетин, Хальмг АССР-ин Деед Советин болн Министрмүдин Советин орган

КПСС-ин ТАҢҢЧИН КОМИТЕТД, ХАЛЬМГ АССР-ин МИНИСТРМҮДИН СОВЕТД,

ОБЛСОВПРОФД БОЛН ВЛКСМ-ин ТАҢҢЧИН КОМИТЕТД

НҮҮРЛЭЧНРТ-УЛАН ТУГМУД

1920 жилин түрүн оралд-республиканы күч-көлсирин социалистическ дорлдана ашмудыг КПСС-ин таңһчин комитетин бюро, Хальмг АССР-ин Министрмүдин Совет, обласовпрофин президиум болн ВЛКСМ-ин таңһчин комитетин бюро хэлэж дигдэд, зураг болн авадсн даалһармуд күчлһнд хамгн өддн өшмүд күцсн толэдн социалистическ дорлданд динлар бөрснд тоолад. КПСС-ин таңһчин комитетин, Хальмг АССР-ин Министрмүдин Советин, обласовпрофин болн ВЛКСМ-ин таңһчин комитетин дамжаж өгддг Улан тутмудар ачлг:

АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКСИГ ДЕЛГҮҮЛ-ЛҮНД

Приютненск район (КПСС-ин райкомин негдгч селгәтр, улсын депутатирин райо-на Советин ахлал Н. Ф. Хаторной, улсын депутатирин райо-на Советин күпәгч комитетин ахлал Ю. Д. Дельдотшова, агропромышленни комплексни кәддәчирин профсоюзни райкомин ахлал Н. М. Качанов, ВЛКСМ-ин райкомин негдгч селгәтр А. Т. Мачанов), государствд мах худалһна зураһан 146 процентд, үс — 115, өндг — 144 процентд күңсидән, бод малыг 395 килограмм, хөгг — 39 килограмм дунды чиниүртәһәр махид орулж өгсдән, тоод бодг үнр болһнас 1440 килограмм үс савж асдән:

Городовиковск районг «Пролетарская победа» колхозни коллектив (Ахлал А. И. Сарычев, партийн организацион селгәтр Н. А. Иовденко, профкомин ахлал В. И. Болдырев) государствд мах худалһна зураһан 108 процентд, үс — 130 процентд күңсидән, бод малыг 411 килограмм, хахаж — 116 килограмм дунды чиниүртәһәр махид орулж өгсдән, термүд бөрлһн зу-

раһан 100 процентд күңсидән:

Яшалтиск районг «Яшалтиский» махна совхозни коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал А. П. Потерелов, директор В. К. Конев, партийн организацион селгәтр Н. В. Губский, профкомин ахлал О. И. Морозова, комсомольск организацион селгәтр Н. А. Рымбалкина), государствд мах худалһна зураһан 100 процентд күңсидән, бод малыг 414 килограмм, хахаж — 168 килограмм дунды чиниүртәһәр махид орулж өгсдән, термүд тоосхлһна зураһан 150 процентд күңсидән:

Тосхлгд «Калмагропромдортрой» трестин коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал В. И. Утинский, партийн организацион селгәтр В. М. Гертс, профкомин ахлал В. Е. Райворонская), хол сангит эдлэрт орулһна зураһан 112,8 процентд, тоосхлһн-монтаж-кәддәчирин комсомольск организацион селгәтр Н. А. Морозов), кесн боопана зураһан — 100, худалһна кемжәһәр — 127 болн күч-көлсн һарц өддүлһнә зураһан — 125 процентд күңсидән:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬД

«Калистройматериалы» негдгч «Чолун-Хамр» карьерин коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал Б. М. Пюрбев, директор О. Ч. Амбукон, партийн организацион селгәтр М. А. Эренжонна, профкомин ах-

лам Н. А. Сахаров, комсомольск организацион селгәтр О. Д. Ордадыков), кесн боопана зураһан — 100, продукция һарһһна кемжәһән — 111, күч-көлсн һарц өддүлһнә — 121 болн ору авалһна зураһан 137 процентд күңсидән:

АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКСИГ ДЕЛГҮҮЛ-ЛҮНД

«Городовиковский» тосна заводни коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал О. А. Радогозов, партийн организацион селгәтр В. Д. Убушева, профкомин ахлал В. Д. Бамбышева, комсомольск организацион селгәтр В. Г. Ишкпина), кесн боопана зураһан 100 процентд, товарн продукция — 129 болн күч-көлсн һарц өддүлһнә зураһан 150 процентд күңсидән:

Яшалтиск «Райагро-сервис» негдгч коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал И. И. Вухмилер, ахлал И. Т. Дегтирев, партийн организацион селгәтр, профкомин ахлал В. И. Лященко, комсомольск организацион селгәтр А. П. Морозов), кесн боопана зураһан — 100, худалһна кемжәһәр — 127 болн күч-көлсн һарц өддүлһнә зураһан — 125 процентд күңсидән:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬД «Калистройматериалы» негдгч «Чолун-Хамр» карьерин коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал Б. М. Пюрбев, директор О. Ч. Амбукон, партийн организацион селгәтр М. А. Эренжонна, профкомин ах-

лам Н. А. Сахаров, комсомольск организацион селгәтр О. Д. Ордадыков), кесн боопана зураһан — 100, продукция һарһһна кемжәһән — 111, күч-көлсн һарц өддүлһнә — 121 болн ору авалһна зураһан 137 процентд күңсидән:

ТОСХЛГД

«Калмсельхоззаводпрод-строй» негдгч 39-ч тойг-та мехколхозни коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал Э. М. Мунхасев, начальник А. Т. Анджураев, партийн организацион селгәтр Г. М. Баласев, профкомин ахлал А. О. Манджиев, комсомольск организацион селгәтр В. Б. Адучисев), тоосхлһн-монтаж кәддәчирин комсомольск организацион селгәтр Л. Х. Цебинова), бәдчин туслмж күргәлһнә зураһан 128,3 болн күч-көлсн һарц өддүлһнә зураһан 175,9 процентд күңсидән:

КӨЛГН-КҮЧНД

«Калмагропромтранс» негдгч 5-ч тойгта хөлгн-күч-на предприняти коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал В. А. Бубнов, директор И. И. Галинин, партийн организацион селгәтр В. Б. Доржеев, профкомин ахлал Н. А. Яковенко, комсомольск организацион селгәтр А. В. Бутенко) ача асдән зураһан — 109,2, теруң тоод кесн боопана 133,4 процентд, күч-көлсн һарц өддүлһнә — 109 болн ору авалһна зураһан 180,5 процентд күңсидән:

ЗАЛЫДАНД

Городовиковск районг аалһлана узелын коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал С. А. Потерелов,

начальник Л. К. Будко, партийн организацион селгәтр Л. И. Литав, профкомин ахлал Л. М. Швыдкая, комсомольск организацион селгәтр В. Н. Кессирова) тарифн ору авалһна зураһан 109, күч-көлсн һарц өддүлһнә — 101,3 болн ору авалһна зураһан 124 процентд күңсидән:

ТУСЛМЖ КҮРГҮЛНЭ ХАЛХД

хувц цеврлһнә болн будһһна Элистинск «Новость» фабрикни коллектив (күч-көлсч коллективни советин ахлал Л. В. Борисенко, директор В. Е. Бурлуцкий, партийн организацион селгәтр С. Д. Хечнева, профкомин ахлал Н. Э. Шургучиева, комсомольск организацион селгәтр Л. Х. Цебинова), бәдчин туслмж күргәлһнә зураһан 128,3 болн күч-көлсн һарц өддүлһнә зураһан 175,9 процентд күңсидән:

Социалистическ дорлдана диләчиринг «Хальмг үнн» болн «Советская Калмыкия» газетмүдин республиканск Күндлһнә Самборт оруахмн.

Республиканск социалистическ дорлдана таалһнә эс күдәснәс иштә райод болн Элет балһснд промшленностиг, тоосхлһг, күч-көлсн, залһлгәд болн туслмж күргәлһнә халхит делгәлһәр КПСС-ин таңһчин комитетин, Хальмг АССР-ин Министрмүдин Советин, обласовпрофин болн ВЛКСМ-ин таңһчин комитетин дамжаж Улан тутмуд бәрүлхмн биш.

● СОВЕТСК СОЦИАЛИСТИЧЕСК РЕСПУБЛИКУДИН

СОЮЗИН ПРЕЗИДЕНТИН ЗЭРЛГ

СССР-ин законодательствәр эс хэлэгдсн зер-зевтә формированьс бүрдәж болшгон боли зер-зев йосн бишәр хадһлсн цагт терүг булаж авлһна тускар

Сүл пагт орн-нутгнн зарм регионмудт бәэрн йосн та-вж агад бәстә, СССР-ин за-конодательствәр хэлэгдсн СССР-ин Зертә-зевтә Чидл-мүдт, мөжә харлг, дотр-дунды, тәмр хаалһнн цеггүд-дин болн цеггә нань чиги формированьсн ханьд эс оржах зер-зевтә формирова-нъс һарчана. Энн чиньртә бәдл тогтажана, бәдлг муурулжана, амтнз жирлгд эмигт үзүлжана. Тини йос-длмудт зер-зев булаж авгд-на, цеггүчир болн миллионн кәддәчирүр, цеггә боли граж-данск оли аусн объектүр даярлһн болн, нань чиги кү-нд үл һарна, терүд тем уга граждәмүд хорна. Эн формированьст бәд бишәр уло-лони элементс боли заята цеггәт цеггәлһнәс аусн эс гнж СССР-ин Зертә-зевтә Чидлмүдәс орһсн улс ору-лж авгдана.

Зер-зев, боеприпасмуд, хәһрдг вешествос, дәнә тех-ник болн цеггә нань чиги кәддәмүд хадһлһг бүрдәл-һнд СССР-ин харелтын Ми-нистерствин болн СССР-ин дотр-дундын кергүдин Ми-нистерствин зарм частмүдт бәдн подразделеньст, тал-дан министерствасин боли ве-домствасин зарм организацт даавр уга болн кергәтә диг-дараң уга бәдл, предприн-ятмүдт йосн бишәр зер-зев келһн, зер-зевтә формиро-ваньсиг монгәр теткәлһн, те-днд кәлг болн залһдана эв-арһ өлһн зер-зев, боепри-пасмуд, хәһрдг вешествос, дәнә техник болн цеггә нань чиги кәддәмүд булаж авгдана, ошк операцт бәдлә, СССР-ин харелтын Министерствин подразделеньст ораһх асн өгдән.

2. СССР-ин законодатель-ствд эс хэлэгдсн урлһн бүр-ләсн зер-зевтә формирова-нъсн тер кәлтн үлдәһәр эс гнж зер-зевтә шин формиро-ваньс бүрдәһәр содд ама-нань чиги организмүдн болн организацион, үүлд бәх ул-сави.

3. СССР-ин законодатель-ствд эс хэлэгдсн урлһн бүр-ләсн зер-зевтә формирова-нъсн тер кәлтн үлдәһәр эс гнж зер-зевтә шин формиро-ваньс бүрдәһәр содд ама-нань чиги организмүдн болн организацион, үүлд бәх ул-сави.

4. СССР-ин законодатель-ствд эс хэлэгдсн урлһн бүр-ләсн зер-зевтә формирова-нъсн тер кәлтн үлдәһәр эс гнж зер-зевтә шин формиро-ваньс бүрдәһәр содд ама-нань чиги организмүдн болн организацион, үүлд бәх ул-сави.

Советск Социалистическ Президент Москва, Кремль, 1990

күчәсн үүлдәр, теднә күп-ләснә Илһл утавар, йосн биш йовдә болжана.

СССР-ин Конституцин 127(3)-ч статыви 1-ч пунктас иштә тогтажана:

1. СССР-ин законодатель-ствд эс хэлэгдсн бийнә СССР-ин һәрт бүрдәгсн зер-зевтә формирова-нъс (зер-зевтә негдгәс, отрядмүд, дружинмүд, подразделеньс боли бурдәмжтәһәр һарһгәсн зер-зевтә нань чиги багмуд) йосн биш болжана, тегәд эи Зәргә барт һарс цагас аи 15 әдрин болгт хавгдәд та-рагдлз әвәтә.

Эи формирова-нъст бәх зер-зевтә, боеприпасмуд, хәһрдг вешествосиг, дәнә тех-никиг боли цеггә нань чиги кәддәмүдг бәс тер бо-лгт СССР-ин дотр-дундын кергүдин Министерствин ач-чирт өгг кергәтә.

Эи некавирт күдәлгә бәх-ләнә йосна республиканск боли бәэрн органмуд, аднә медал бәх дотр-дундын кер-гүдин органмуд, тер мөт СССР-ин дотр-дундын кергү-дин Министерств болн СССР-ин дотр-дундын кергүдин Ми-нистерствин зарм частмүдт бәдн подразделеньст, тал-дан министерствасин боли ве-домствасин зарм организацт даавр уга болн кергәтә диг-дараң уга бәдл, предприн-ятмүдт йосн бишәр зер-зев келһн, зер-зевтә формиро-ваньсиг монгәр теткәлһн, те-днд кәлг болн залһдана эв-арһ өлһн зер-зев, боепри-пасмуд, хәһрдг вешествос, дәнә техник болн цеггә нань чиги кәддәмүд булаж авгдана, ошк операцт бәдлә, СССР-ин харелтын Министерствин подразделеньст ораһх асн өгдән.

Кемр деед аагдсн зер-зе-втә формирова-нъсн үүлдәр-нәсн әмгнә боли государствин эмигт уга бәдлгд эмигт үзү-лжана, СССР-ин дотр-дундын кергүдин министр дотр-дун-дын кергүдт өдлж чидхмн, ошк операцт бәдлә, СССР-ин харелтын Министерствин подразделеньст ораһх асн өгдән.

3. Эн Зәргә күдәлһнә тә-днә союзн боли автономн рес-публикмүдин Министрмүдин Советмүдин Ахлалг туслн бийсн, тер мөт СССР-ин дотр-дундын кергүдин мини-стер үр В. В. Бакатин, СССР-ин государствин эмигт уга бәдлһнә Комитетин ахлал үр В. А. Крюков, СССР-ин ха-релтын министр үр Д. Т. Язов боли бәэрн һармүд аиһа органмуд даавртә.

Республикмүдин Союзин М. ГОРБАЧЕВ

син боли граждәмүдн ав-сн шиндәрмүдн боли күпәсн керг-үләнә юридическ чинр уга болжана, тер учрар тедн заканла ирлүлж даавртә ха-рһуларг әвәтә.

3. Бийствн бәсн зер-зевтә бийсн ач ира эс өгсн йосн бишәр бүрдәгсн формирова-нъст ораһчиринг йосн бишәр зер-зевтә йовдә, йосн бишәр зер-зев хадһлг, худ-ж агад, кәд тәднә эс гнж зер-зев, боеприпасмуд эс гнж хәһрдг вешествос худ-дг тәднәсн ола бәх законо-дательствә ирлүлж утәло-ви засла харһулһн туск термүдгт СССР-ин дотр-дун-дын Министерств боли ССР-ин Союзин Прокуратүр түр-гар халһх әвәтә.

СССР-ин Генеральн прок-тор, союзн боли автономн республикмүдин прокуратүр эи термүдгт туслн бийнәс бүртлһнд ач әвәтә.

4. Носна боли залврин республиканск боли бәэрн органмуд, СССР-ин дотр-дун-дын кергүдин Министерств, СССР-ин дотр-дундын кергү-дин Министерств болн СССР-ин государствин эмигт уга бәдл-һнә Комитет, зер-зев бәрдг эс гнж кәдг нань чиги мини-стерствс боли ведомствс, ор-ганизаци йосн бишәр зер-зев кәдгнә, булаж авдгнә, му-уһар хадһлгнн боли зер-зев, боеприпасмуд, хәһрдг вешествос, дәнә техник боли цеггә нань чиги кәддәмүд геелгнн уруулгд эрн биш кергәтә керг-үлдәр түдл уга күпәх әвәтә.

Зер-зев теесн эс гнж та-днә союзн боли автономн рес-публикмүдин Министрмүдин Советмүдин Ахлалг туслн бийсн, тер мөт СССР-ин дотр-дундын кергүдин мини-стер үр В. В. Бакатин, СССР-ин государствин эмигт уга бәдлһнә Комитетин ахлал үр В. А. Крюков, СССР-ин ха-релтын министр үр Д. Т. Язов боли бәэрн һармүд аиһа органмуд даавртә.

Республикмүдин Союзин М. ГОРБАЧЕВ

Мөрн жил

1990

Така

сарин

27

Басң өдр

№ 141. (11154).

Үнн 3 денгт.

● Урһң—90

Төгсхдән өөрдв

Урһң хуралһнд шунж орацад эи эвәрһн, комбайна бунке-рос 331,6 тонн буудл бууһна.

Ут-турһтан 1237 тонн буудл авгд. Гектар болһнас дунд-дәд 22 центнер буудл авгд. Тегәд эи урһнас государствд 210 тонн буудл хулагдн.

Теруң тускар одаһн Ок-тябрьск районг «Знамя Ок-тября» газет ачгдн.

Эндрк тойгт умштн:

● Алдр дуулвр

үүдснә тускар—

2 халх

● Сталиниг

КПСС-ас

һорһх кергтәй?—

3 халх

Эн жилийн урнц хуралд төгсхдэн өөрдж өдл. Боли механизмуд дунд делгсн социалистическ довлдн улм ладрад йовна. Нүүрлэчирин то өсөд бөөн.

Тинм нүүрлэчирин ханьд «Жаңһр» совхозин комбайнер С. Н. Попытаев йовна. Урнц хуралд шунж орлцад эн эвраннь комбайна бункерас 331,6 тонн буудл буулав.

Энүнлэ даридаж комбайнер В. А. Стародубов болхла 306,5 тонн буудл докж авв. Совхозд намрар тэргдсн цаһан буудл 390 гектар һазрт урнц хуралд төгсв.

Уг турштан 1237 тонн буудл авгдл. Гектар бундас дунд лад 32 центнер буудл авгдл. Тегэд эн урнцас государствд 210 тонн буудл худлгдв. Терүнэ тускар одахн Октябрьск района «Знамя Октября» газет зөглв.

1. Оркестрин жинсн айс

(Зургин очерк)

Хальмг улсин зевсгүдин оркестр бүрдэгдснэ нааран хойр жил давж йовна. Эн оркестр хальмг улсин дуд тархалднд ик цилчлн күргжнэ. Тегэд чигн энүнэ концертин программиг хэлэхэр элти олар ирнэ.

Хальмг улсин дуулвр «Жаңһрин» 550 жилин өөнд белдлнэ өдрмүдт оркестрин билгтэ коллектив республикнн бээрн һазрмудар йовж, үч-колсчирт концертн үзүлжнэ. Оркестрн программд курһлж хальмг улсин дуд, республикд нернь темдгтэ композитор Петр Оширович Чонкушовин, Владимир Андреевич Чернявскин, мана боли казадын ори-нутгудын композитормудын үүдсн үүд-армүд бас бөөн.

Оркестрин бүрдэлднд билгтэ көгжмч В. В. Карпенко ик тэвцэн орулв. Ода оркестрин художественн һардачин боли ах дирижернь болж эн кедлжнэ. Владимир Викторович Астраханск консерваторь төгсөһөд, Хальмгт ирж кедлснэ нааран арван долаи жил болжана. Хальмгнн културь делгүрүлднд эвраннь темдгтэ тэвцэн эн орулжахнь лавта.

Оркестрин концертд Хальмг АССР-ин Государствени «Бамб цецг» ду-бининн ансамблин дуучир бас орлцна.

Үлгүрнь, РСФСР-ин улсин артист В. Гаряева, РСФСР-ин боли Хальмг АССР-ин ачта артистка А. Мукаева боли В. Ильцаранова эли орлцдгн сн авъяст тохрв. Билгтэ коллективин ханьд бай наста көгжмчир кедлнэ. Үлгүрнь, солистнр хальмг домбчир Сергей Чоянов, Геннадий Салов, виолончелист Наташа Шаршова, контрабасист Виктор Тютеев, «Жингнн кур» поктд Светлана Пугачева боли нань чигн кесг байчул бээ. Оркестрт республикнн ачта артист Б. Э. Очаев бас кедлнэ.

Шидр Хальмг улсин зевсгүдин Государствени оркестр Горький балһснд болсн Цугсоюзн марһанд орлцад, билгдн сэнэр үзүлсндэн конкурсин дипломантнр болв.

— Мана оркестрин коллектив «Жаңһрин» 550 жилин өөнд ик белдвр кежнэ.

ЗУРГУДТ: дуулжахнь — Хальмг государственин ду-бининн «Бамб цецг» ансамблин артистка Татьяна Чектеева боли оркестрин дирижер Андрей Учуров; оркестрин солистка Светлана Пугачева «Жингнн кур» цогжах кеж; оркестр концертд белд-жнэ.

(Цаарандкн 3-ч, 4-ч хэл-хст.)

Эндри тойгт умшн:

Алдр дуулвр

үүдснэ тускар—

2 халх

Сталиниг

КПСС-ас

һарһх кергтэй?—

3 халх

чигн кедлмүд булж алх-днь боли йосн биһ нань чигн эв-арһар авхдн накд болжана.

СССР-ин Конституцин 73-ч статъяла боли «ССР-ин Со-юзин боли Федерацин субь-ектмүдин хоорид күшн ээ-лийн» йилж авч хуваһна тусн» СССР-ин Закалла ир-лүлэд эер-зевтэ формирова-нсь бурдэлнн терүнэ госу-дарствени йосна боли зал-дирин ах оргнамудар дамж-ауг ССР-ин Союзинг, медл-өгджнэ. Тинм формирова-нсь бурдэлнр талдан «орган-мудын боли организацин

лжана, СССР-ин дотр-дунднн кергүдин министр дотр-дун-дын цегүд олзлж чадхн, онц операист болхла, СССР-ин харслтын Министерствин подразделеньст орлцх эв-өгднэ.

2. СССР-ин законодатель-ствд эс хэлэгдсн урнц бу-рлас эер-зевтэ формирова-сан тер кевтн үлдэхэр эс гнж эер-зевтэ шви формиро-вансь бурдэхэр селэд ама-ран чигн оргнамудын боли организацин, үүлд бэх ул-

Советск Социалистическ Президент Москва, Кремль, 1990

Рт худлсн урнц хуралд дааврла харһулх керта.

5. Эн Заргт кулалһн тэ-лэ сокин боли автономн рес-публикнн Министермудин Советмудин Ахлалн тусн бийсн, тер мет СССР-ин дотр-дунднн кергүдин министр үр В. В. Бакатин, СССР-ин государствени ээмлгт уга бөөлнэ Комитетин ахлал үр В. А. Крючков, СССР-ин хар-слтын министр үр Л. Т. Язов боли бээрн һазрмуд алы оргнамуд дааврта.

Республикнн Союзин М. ГОРБАЧЕВ жилин така сарин 25.

Нагорн Карабахд тогтсн бөөдл

Президент нөкцлтхмн гиж дууджана

Степанакерт. (ТАСС-ин корр.). Така сарин 24-д Нагорн-Карабахск автономн областин цутхлн деер нисж ирсн граждандск авиацин азербайджанск залтын вертол-ет цуһарһинн икөрс соньм-сулп. Терүнэ борт деерас НКАО-н эмитюр Азербайджанск ССР-ин президент А. Муталибовнн кесн дууд-врта армянск боли орс кел-эр бичатэ минһад листовск тарав. Автономн областин армянск боли азербайджанск кели-эмитнэ хоорид нөкцл-тиг дакнэс тогтахн гиж Азербайджана президент ду-уджана.

«Би югт нөкцлт гиж тоол-жана? — гнж дуудврт кел-джана. — Энтн ямаран чигн кели-эмитд кели-эмитнэ — културн боли экономическ сулдан бээж делгрлнэ эдл ил «елһн; энтн национализ-минг боли шовинизминг, ани-ческ чинирарнь йилдгт ямаран чигн лажрлнж уга келһн; энтн НКАО-н статусин туск шин зааа ухалж авлһар хам-дан кедлһн; энтн өөрхн сар-мүдт партин областин ко-митет тогталһн; энтн цуг ке-жнэ» Советмүдт демократическ сунһар келһн боли обловет боли облысполном дакнэс үүдэлһн; энтн НКАО-н

һазрт эвринн оли әүсн эв-арһ делгрүлһн.

«Биди мана нег һазр де-ер нег-негн медхиди, эс гнж Азербайджанск респу-бликин закана күшнэ олзлж зевтэ болхиди, гнж докуме-нтд темдлгджнэ. Обществд ямаран орм ээлжжхэснь боли урдак жылмүдт күрсн ач-ту-саснь йилһл угаһар, кели-эмитнэ хоорид цаарандан чигн цүггэ татхар бэх цуг ул-снги биди дааврла харһул-види. Республикнн МВД-д боли НКАО-һар бэх респу-бликанск бурдэмжин комите-тд областнги боевикүдэс цед-рлх даалһвр би өгүв.

«Болв би, президент бо-лад, төриг эвэр, политическ эв-арһар халһх кергтэ гнж тоолжана. Эн туст намаг азербайджанск улс, респу-бликин күч-колсчир даһнх», — гнж НКАО-н улсүр Азербайджана президент А. Муталибовинн кесн дуудврт ца-аранднн келджана.

Ода дееран болхла, авто-номн областьд бээдл эвэр нари. Областьд бэх армян кели-эмитн урдк кевари НКАО-н төрәр бэх респу-бликанск оргкомитеттэ зал-һла бэрхәр седжахн, энд областин йосна структурмуд шинэс тогтагдл уга.

Азербайджана КП-н ЦК-н хойрагч селгөтр В. Поляни-ко нег селилцэн деер удл уга армянмудыг НКАО-һас нүүлһхәр бэхин тускар кел-снги НКАО-н ОВД-н нача-льник полковник В. Ковале-нас сонсиди гнж СССР-ин улсин депутат З. Балална боли Армянск ССР-ин Деел Советин член Р. Кочаряна кесн герчлһн бомб халһсн-ла эдл болв.

Полковник В. Ковалев бэ-эри радиоһар үг келдларн НКАО-н армян кели-эмитг нүүлһхәр бээдл чигн гисн зангит төрүц худл гнж келв.

Олна-политическ бээдл не-гн талан һарч өс батржахн оперативн бээдл икәр үл-маһн күргжнэ — Нагорн-Карабахск автономн обла-стьд йосн биһ йовдамуд һардгн өсж өдл.

Болв НКАО-д боли Азербайджанск ССР-ла өөрхн бэ-эх райодт бачм бээдл тогт-сн районы номендант генерал-майор Г. Малюшкин ТАСС-ин корреспондентд кел-сәр, регионд бээдлгт СССР-ин МВД-н дотр-дундын це-ргүдин подразделеньс боли эв-йос харһна оргнамуд бүртжнэ.

Индин Премьер-министрин гиичлһн

Така сарин 25-д Индин Премьер-министр Вишванатх Пратап Сингх Москваһас Ташкентүр һарч йовв. Советск һардарин үрвәр Советск Союзд йосна иньглч гиичлһнд эн бөөн.

Ик Кремлевск бээшгнн Георгиевск залд индийск гиичиг байрин бээдл үд-шж һарһлһн болв.

В. И. Сингхла боли терү-нэ гергилд СССР-ин Прези-дент М. С. Горбачев гергтэ-

һан булан седклтөһәр мөнд-лөд һарв.

Мотоциклистнрин эскорт дахн автомашиндин кортеж Кремлас аэропорт орв.

Индин боли Советск Сою-зин Государствени тутмудар кеерүлсн аэропортд индийск правительствин толбачиг боли терүнэ гергиг СССР-ин Министрмудин Советин Ах-лач Н. И. Рыжков гергтэ-

һан йосна нань чигн улс-үдшж һарһв.

Аскар Вишванатх Пратап Сингх Ташкентд ирв.

Эн Узбекск ССР-ин Президент Н. А. Каримовла та-рһв.

В. И. Сингх Ташкентд бэ-эх Лал Бахадур Шастрин бумбд цецгас тавв. Эн бал-һна ке-сәхн тоотыг бәхв.

(ТАСС).

Пленум болв

Өпклдүр Элстд култур-рин кедлчирин профсоюз-ин Хальмг тайһчин ко-митетин дариин пленум болв. Терүн деер 1990 жилин үр сарас авн 1990 жилин мөчн сар куртд културин кедлчирин профсоюзин тайһчин комитетин президумнн кедлмшин туск, Әрсән республиканск тогтагч конференцин делегатнрин күчн эвиг културин кедлчирин профсоюзин Әрсән I съездин делегат гнж батлһна туск, културин кедлчирин профсоюзин XII съездин делегатын кандидатириг сукһлһна туск төрмүд хэлэгдл.

Түрүн төрәр културин кедлчирин профсоюзин Хальмг тайһчин комитетин ахлал К. Е. Сельяна зөглдл кев.

1990 жилин лу сард болсн културин кедлчирин профсоюзин тайһчин комитетин тоодана сунһ-врин конференц деер энүн-дл орлцачир К. Е. Сельянаг културин кедлчирин Әрсән республи-канск тогтагч конферен-цин делегатд сунһсн би-лэ, ода пленумд орлца-чир энүг културин кедл-чирин профсоюзин Әрсән I съездин делегат гнж батлв.

Културин кедлчирин профсоюзин XII съездин делегатнрин кандидатириг наамн күүнэ верн тааг-ла. Ил болсн сунһалин аит съездин делегатын кандидатириг К. Е. Сельяна — културин кедлчирин профсоюзин таа-һчин комитетин ахлал Л. Г. Гаряева — културин кедлчирин профсоюзин Яшкульск района комитетин ахлал Г. В. Эрендженова — Ик Бу-рлукск района Прима-вск селәнэ културин Го-рин директор сунһгж.

Мана корр.

Мини сунбачыр, нурла-
дан. Эпистинск уулуңгесе
эди Астраханск уулуңг
иртл буюн, зуг би йангын
эди неккүмүд хайаалгын тө-
дө көдлө бөхүн, би йанг
юрт болон учуру оми эл-
тилэ харык, оми үсэ төрүмүд
халдэ, эмитр доволгын үс-
палгын.

7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

74-
75-
76-
77-
78-
79-
80-

ксе-
чиги
ийр.
тотин
буй
эл-
гүлдх

PTEN,
YXRA1

АСС-ин
 Ставро-
 ргати-
 Бал-
 парк
 дерк
 ром-
 едуси
 к ши-
 сьед
 и жп
 ромдын
 болл

а 20 —
омоль-
гост, и
год 46
марта 19
сания в
ни тус-

ҮН ӨСЖЭНЭ

У. ЭРДНИЕВ,
КГУ-н профессор, туужа
инженир доктор.

Концертта Башкирски АССР-ни
 атта артисти З. Байчашева орди-
 тин. — глж оркестрин директор,
 Хельмг АССР-ни атта артист Ген-
 надий Гаврилович Шулунов келсе.
 Эң ян-гич соңья коллектив аң
 өдрмүдү Черноземельск, Каспий-
 ск, Ялкүльск, Прозерни, Мало-
 дербетовск райондын эл-ахусини
 күч-коллекстин билгәрмәдән үздүл.
 байр үздүлсөв. Төгзд чгнл эдигл

республикнн булг болнд кезэ
ирхинь эмтн оньднн кулап.

А. БАЕРХАЕВ.

ЗУРГУДТ: дээр зун бийснй —
Хальмг государственн дубининн
«Бамб цег» ансамблин артист
Галина Коргусова дуулжана; вио-
лончелист Наташа Шаршова; до-
рань — оркестрин баг; домбр пок-
жахнй — Владимир Карпенко.

Авторин цоксн зургд.

Энүг номт Л. Н. Гумилев шинжлснэ тускар

[illegible]

хэлн гнх мөрттэ, төр бийн
хүчнэ бөөдэ-дүртэ бол
чалд босар дитгалд зургалд
ан, бурхдн шинжэлт мөн
хүнд босар чигн, аард үхн
Эмтэн, эмнэ, үүжн, жэл
босар өгчөөн лавта, Энл
үүдэд 1900, жил болж Нон
шар шажн зовар солгд
бод, түрүүдэл философсөк ү
хтатар үүүдэд, хоонин м
гнйд хүвэрлэ, ода шүүлн
шажн босон ая, Эмтэн

«реалистически» экспрессив-
онизма», Япония, Киндзи
орени чиги зурдана эвар
омад олоа. Цуге туге
1907 тоод модонаа нуулу
тук-зуураа-марс олоа. То
го, зуну олатин, кожатин
геру болжана.

Болз Тевдт буддизм уда
шигирч чадаг, дорь саам
дэвэд. XI зул жилд эр
гим уушиг барла. Ода кү
д, тейн шад хайлаа хамд

ала теруна цогшнь өөмн
Имад явурд, бүхнн то
күмүдөн зүүж, авад, то
хулаачиг алыг цусниь уу
көтлөгс харч ярад дэ
Маньжүшүри бодьсадиг
рад, тернш Ямаг дарж,
лод наар дор оруаси
«Ями Даһ» — «уул
си» цол авт. Тингэд Төл
хойрагч хааг — Тисро
дараа, Маньжүшүри (Я

Така сарин 30,

САРН ОДР

Недгач программ: 6.30—
120 минут. 8.35 — Абр-
на дельо. 9.35 — Концерт.
10.15 — Мультифильм. 10.20
— «Большой забег». Худ.
фильм. 12.00 — Искус-
ств мастермудин концерт.
12.30, 15.30 — Цаг. 15.45
— Научн знгс. 16.30 —
Шулгач. 16.35 — Бичкд.

дни нег час. 17.35 — «Б
дн болд экономяк». 18.30—
Цаг. 19.00 — Сэн дурд
наади. Велоспорт. Сл
тив гимнастик. 21.00
Цаг. 21.40 — Актуал
интервью. 21.50 — «Зүүд
Ахр худ. фильм. 22.10
«Танец героя». Спектак
00.30 — ТСН. 00.45 — С
дурдн наади. Баскетбо
Залу улс.

Хойрдгч программ: 8.00
Өрүүн гимнастик, 8.15
Фильм-концерт, 8.50 — А
худ. фильмс, 10.00 — Д

фильм премьер 10.20 — «Солнечный клоун». СССР. Улсын артист С. Поповий орцалтга циркий шинжлэлт. 10.55 — «По шуву-ему веселюся». Фильм-спектакль. 12.00 — Сан дурин наади. Хоккей. Канадын хамгу номанд — Швецын хамгу номанд. 17.30 — Сан дурин наади. Усчлал по-ло. 19.35 — Тавь серийт: худ. фильм. «Место встречи изменить нельзя». 1-ч серий. 20.45 — Бичлуд. Товшуу ноёртан орли! 21.00 — Те-

«Тадна төл» харилт. Концерт. 18.30 — «Республикнн өдр». (Халымг келэр). 18.40 — «Найрннрн» 350-ч жилин өөнд — «Найрннрн болн төрүнэ дуучнр». «Эрдннссевскнй» совхозас Г. С. Уланова орлнлтн сонсхр. Халымг келэр. 19.15 — «Республикнн өдр». (Орс келэр). 19.25 — Зар.

Така сарин 31,

МИГМР **ӨДР**

Недгч программ: 6.30 —
120 минут. 8.35 — «Танец
героя». Спектакль. 10.50 —
Вичкдудин нег час. 11.50 —
Эн билэ... билэ... 12.20 —
«Козлаж». 12.30, 15.30 —
Цаг. 15.45 — Вичкдуд —
фильм. «Не покидай...» 1 ч.

серий. 16.55 — «Көгж
менд». 17.40 — «Үүдлэ
эмтн». КПСС-ин XXV
сэьлдин делегатир келжа
18.30 — Цаг. 19.00 — С
дурин яадан. Сиахронн
члын. Бокс. 21.00 — Ц
21.40 — Актуальн яит
вья. 21.50 — Литерату
художественн програ
«Үг». 23.30 — «Эстра
вернисаж». 00.25 — Т

Хойрдгч программ: 8.00
Өрүүн гимнастик. 8.15

Дон. фильм. 8.40 — Бичи-
хүд — фильм. «Война-
ежей». 1-ч серий. 9.59
Концерт. 10.25 — Ритмичес-
гимнастика. 10.55 — Давт-
гдж үзүлгдэх — телефильм
«Дни хирурга» — Мипкина»
1-ч серий. 17.45 — Сан дү-
ни наадн. Волейбол. Залу-
улс, СССР-ин хамцу коман-
да — Бразилин хамцу коман-
да.
19.30 — «Место встреч-
измекить нельзя». Тавн се-
рийтэ хүд. фильм. 2-ч се-
рийтэ хүд. фильм. 2-ч се-

рий. 20.45 — Бичүдү,
товшун ноартан ортн. 21.00
— Кинофестиваль. Док.
фильмин премьер. 21.30 —
Сез дүрүн наал. Хоккей.
СССР-ин хамху команд.
США-н хамху команд. Бокс.
Бээри программ: 18.30 —
«Республикнн эдр». (Хальм.
келэр). 18.40 — Телефильм.
19.05 — Актуальн репор-
таж. (Хальм. келэр). 19.15 —
«Республикнн эдр». (Оро-
келэр). 19.25 — Зар.

Ноха сарин 1,

ҮЛМЖ өдр

Недгч программ: 6.30 — 120 минут. 8.35 — Зуул члһна клуб. 9.35 — «Көгжм, мөнд». 10.25 — Лиге ратури-художественн программ «Үг». 12.05 — «Водо-ворот». А. Барыкин дуул-жана. 12.30, 15.30 — Цаг. 15.45 — Бичкүдүт — филь-

«Не покидай». 2-й сер.
16.55 — Кожинин зор
17.25 — Бичкудин
час. 18.30 — Цаг. 19.00
Сэн дурин наадн. Водень
Залу улс СССР-ин хам
команд — США-н хам
команд. 21.00 — Цаг. 21.
— «Графья Козель». Х
фильм. 23.10 — Хроника
подок. фильмин премь
«Удивительная Коста Рик
00.25 — ТСН.

Хойрдгч програми: 8.00
Өрүүн гимнастик. 8.15

Док. фильмин премьер
8.40 — Бичкдугт — фильм
«Война есей» 2-ч серий
9.50 — Н. Рубцовин шу
глан. 10.30 — «Докто
Сарчук, танд эрүл-дору
дурджанавиде» 11.15 —
Давтгаж үзүлгджх теле
фильм. «Дни хирурга Миш
кина» 2-ч серий. 17.30 —
Сок дурин наадн. Бейсбо
19.35 — «Место встреч
память велья» 3-ч серий
Худ. фильм. 20.45 — Бичи
дүд, төвшүн воэртөн ортн

21.00 — «Вертикаль». Док.
фильмный премьер. 21.30 —
Сөн дурни навали. Хоккей.
Канадын хамцу номанд —
Чехословакия хамцу-номанд.
Бокс.

Бээри программ: 18.55 —
«Анхр». Сүрхүлчирин тө-
лө халыг программ. 18.30
— Телсфильм. 18.50 —
«Республикнн эдр». (Халыг
келэр). 19.00 — «Урнд-90».
Советхр. 19.20 — «Республи-
кнн эдр». (Орс келэр).
19.30 — Зар.

Ноха сарин 2,

ПҮРВЭ өдР

Негдч программ: 6.30—
120 минут. 8.35 — «Уди-
вательна Коста-Рика». 9.50
— «Графиня Козель». Худ-
фильм. 1-ч серий. 11.20 —
Бичкаудин нег час. 12.20 —
«Коллаж». 12.30. 15.30 —
Цар. 15.45 — Мультифильм

17.05 — Концерт. 17.40
«...Арви» зурһа зурд
болл теруһе ах омта
18.30 — Цаг. 19.00 —
дурин паади. Уснд Варада
21.00 — Цаг. 21.40 — «Г
финя Косель». Худ. фил.
2-ч серий. 23.10 — «Син
концерт». Салсан дун
фестиваль. 00.40 — ТСН.
Хойрдаг программ: 8.00
Өрүн гимнастик. 8.15
Концерт. 8.45 — Бичкад
— фильм. «Война ож
3-ч серий. 9.50 — Фильм

премьер. 10.35 — Ритмическ гимнастик. 11.05 — Давтдэж үзүлгөдөх телефильм. «Дей хирурга Мишкакина». 3-ч сери. 17.50 — Сөн дурин наадн. Баскетбол. Күүил улс. СССР-ин хамуу команд. — США-н хамуу команд. 19.30 — «Место встречи изменить нельзя». 4-ч сери. Худ. фильм. 20.45 — Вичкада. Төвүнүн нөөргөн оршн 21.00 — Сөн дурин наадн. Бокс. Нодей. бол. Залу улс. СССР-ин

хамцу команд — Фрагцин
хамцу команд. 22.45 — —
«Гобои» ансамбль наачтана.

Бээрн программ: 16.55 —
Фильм-концерт. 17.10 —
«Ийнгитин булг». Убурхан-
гайск аймакур Хальмыгн ки-
нон нодлачир одсна туслар.
17.30 — «Ондарудлина та-
ал седана Сопетундт». (Хал-
ымг келар). 18.30 — «Рес-
дублион одр». (Хальмг кел-
лар). 18.40 — Концерт.
19.25 — Зэр.

Ноха сарин 3.

БАСН-ӨДР

Недгч программ: 6.30 —
120 минут. 8.30 — Док
фильм. 9.25 — «Цагин дор
ви жил». Ноха сар. 10.25 —
«Графиня Козельс». Хул
фильм. 2-ч серий. 11.40 —
«...Арив зурна күрөд уг
болж төрүүнэс ах эмтнэ

12.30. 15.30 — Ц
15.45 — Көмр та тедү
фильми премьер. 16.30
Телешоу «50 на 50». 18.
— Политическ ыуидарм
18.30 — Цаг. 19.00 — С
дурни наадн. Уснд һәрәдл
Бөкс. 21.00 — Цаг. 21.
— Актуальн интервью. 21.
— «Эн билә... билә...». 22.
— «Аңшлаг. Аңшлаг». 23.
— ТСН. 23.55 — «Хәлә
Хойрдгк программ: 8.00
Өруни гимнастик. 8.15

Бичкад — фильм «Июль
спек», 4-5-е серии. Худ.
режиссёр — 10.25 — А.Степанов.

17.00 — Сан дуриш пада.
Баскетбол. Кууд улс. СССР-
ин хамду команд — Өмн
Уагин Корси. 17.40 —
«НЛО: урдаснь ас медуле
гичиллин». 5-ч сонсхр. 19.15
— «Место встречи изменить
нельзя». 5-ч серий. Худ. фи-
льм. 20.45 — Бичкад, та-
вшуц иеортон ортин 21.00 —
«Коллаж». 21.05 — РСФСР.

Бээрнэ програмж: 10.50 —
«Республикын өдр», (Халымг
келар), 17.00 — «Селгэн»,
Халымг келар байчуудын про-
грамм, 17.25 — «Респу-
бликын өдр», (Орс келар),
18.30 — «Республик
— объектив», Зэнгягч-пуб-
лицестичесн программ,

Энүг номт Л. Н. Гумилев шинжлснэ тускар

Заказ 1354.